

1944, 24. září. Banská Bystrica. — Programový článek „Pravdy“, žádající vyvlastnění továren Němců a kolaborantů a jejich předání do rukou lidu.¹

Vrátit Ľudu!

V piatkovom úvodníku Pravdy vyslovili sme požiadavku odovzdania pôdy nemeckých a maďarských veľkostatkárov drobným roľníkom. Netreba zvlášť vysvetlovať oprávnenosť a spravodlivosť tejto požiadavky, lebo veď tieto cudzie elementy dostaly sa na Slovensko umelým spôsobom a obohacovali sa z práce slovenského človeka, ktorý pracoval na týchto statkoch za smiešne nízku mzdu. Pripomíname však to preto, lebo chceme nadviazať na spomenutú požiadavku a rozšíriť ju i na iné pole hospodárstva — na priemyselné a obchodné podniky.

Každý Slovák žijúci v meste veľmi dobre vie, akým spôsobom nadobúdala majetky istá výsadná trieda za posledných päť rokov nemeckého hospodárenia na Slovensku. Predovšetkým spomenieme Nemcov. Títo pod rôznymi zámienkami preberali do svojich rúk nielen židovské, ale i štátne priemyselné podniky, a to spôsobom, ktorý ťažko možno rozoznať od krádeže, vlastne lúpeže, keďže pritom si naši „ochráncovia“ pomáhali silným nátlakom. Tak sa stalo, že teraz, keď sa konečne končí ich panstvo na Slovensku, zisťujeme túto skoro neveriteľnú skutočnosť: *Nemci mali vo svojich rukách 33 %, teda celú jednu tretinu slovenského priemyslu!* Teraz, keď vyháname zo Slovenska nemeckých votrelcov, prichádza na rad spraviť poriadok aj s týmito podnikmi. Spraviť s nimi poriadok znamená dať ich do správy tých, ktorí svojou prácou vytvorili Nemcami uchvátený kapitál a tento ďalej rozmnožili. Povereníctvo Slovenskej národnej rady spravilo už v tomto smere určité dočasné opatrenie: vymenovalo správcov do nemeckých a arizovaných podnikov. Zdôrazňujeme, že toto opatrenie je dočasné, a preto je už teraz čas rozmýšľať o definitívnej úprave tejto otázky. Prihovárame sa za najprirodzenejšie riešenie, s ktorým bude súhlasiť celý pracujúci slovenský ľud: dať tieto podniky pod správu závodným výborom a vyvlastniť ich!

To isté platí pre podniky slovenských arizátorov. Tie boly nadobudnuté týmže spôsobom ako podniky nemecké. Okrem toho vedenie bývalých židovských podnikov slovenskými alebo maďarónskymi arizátormi je väčšinou nespôsobilé a mohlo obstáť len vo vojnových časoch, keď bola konjunktúra na všetko, čo prišlo na trh. Náš ľud veľmi dobre vie, že mnohí z týchto arizátorov sa do arizovaného podniku nerozumeli, ľahali z neho len peniaze a svoju nudu si zabíjali pestovaním hazardných hier a lumpačkami. Slovenský ľud prispieval neprímerane a neodôvodnene vysokou kúpnu cenou nielen na kapitál týchto podnikov, ale aj na zábavu ich nových vlastníkov. Preto si slovenský ľud bude žiadať zadostučinenie, čo prakticky znamená *vyvlastnenie, nielen zaistenie arizovaných podnikov, ale aj zhabanie majetkov arizátorov, ktoré si nadobudli z arizovaných podnikov.*

I toto je jedna z príčin, pre ktorú Slováci bojujú so zbraňou v ruke. Vyženieme Nemcov z celého Slovenska, a tak budeme môcť vrátiť ľudu jeho mozole.

Pravda, 24. 9. 1944, čís. 14. — Těž Perom a krvou, Bratislava 1959, str. 102—103.

¹ Autorem článku byl M. Hysko.